

21.04.2020.

381-02/20
21.04.2020.

STAVOVI O UTICAJU COVID -19 KRIZE NA SPORTSKI SEKTOR

VAŽNOST SPORTA U EKONOMIJI BIH

Sport je važan ekonomski sektor u Evropskoj uniji s udjelom u nacionalnim ekonomijama koji je usporediv sa sektorima poljoprivrede, šumarstva i ribarstva zajedno. Kao takav trebao bi se tretirati i u ekonomiji Bosne i Hercegovine, kao privredni subjekt koji učestvuje u izgradnji i kreiranju finansijskih tokova državnog sistema. Ne bismo trebali podcjenjivati društvene i ekonomske prednosti sportske industrije kao alata za borbu protiv ekonomske krize uzrokovane COVID-19 pandemijom.

Zaposlenost u sportu je intenzivna što se prati kretanjem odnosno generiranjem zaposlenosti na svim nivoima sportskog udruživanja, od *sporta za sve*, preko amaterskog do profesionalnog. Sport zbog svoje multidimenzionalnosti ima sposobnost da modelira i kreira dodatni prihod za ostale industrije.

Vijeće ministara, vlade entiteta, kantona – općine, trebale bi biti posebno zainteresirane da zaštite radna mjesta u sportu kao industriji sa snažnim ekonomskim uticajem u odnosu na zaposlenost i udio u BDP-u. Društvene koristi sporta pridonijet će izgradnji bh. društva tokom i nakon krize. Osim toga, SHARE¹ inicijativa je bila snažan zagovornik jačanja uloge sporta u regionalnom razvoju, jer ima uticaja na brojna ključna politička područja kao što su inovacije i istraživanje, društvena kohezija i uključivanje, teritorijalna regeneracija i privlačnost ili zaštita okoliša, a posebice kao učinkovitog sredstva za ostvarivanje ciljeva kohezijske politike BiH i Evropskih strukturnih i investicijskih fondova. Proizveli su nekoliko dokumenata u kojima su istaknuli važan doprinos sporta i tjelesnih aktivnosti za ostvarivanje navedenih ciljeva.

¹ SHARE inicijativa (SHARE initiative) je Inicijativa Evropske komisije, koja je uspostavljena 2018. godine sa ciljem da podigne svijest u ulozi sporta i tjelesne aktivnosti u kontekstu regionalnog i lokalnog razvoja, i da osigura da je njegova uloga podjednako zastupljena u politikama i investicijama na EU, nacionalnom i regionalnom nivou.

UTICAJ COVID-19 KRIZE NA SPORT

Izbijanje pandemije COVID-19 uticalo je na BiH na iznenađan i dramatičan način sa dosad neviđenim uticajem na zdravlje i svakodnevni život građana BiH. Sportski sektor, uključujući one koji su posvetili svoje živote, a često i preduzeća, poboljšanju zdravlja kroz tjelesne aktivnosti, duboko su zabrinuti za dobrobit ljudi koji su pogođeni širenjem pandemije.

Sport može pomoći pojedincima i društvima u ublažavanju negativnih posljedica krize na njihove živote koristeći mehanizme koji mogu pridonijeti zdravlju ljudi, socijalizaciji, obrazovanju i dobiti općenito. Osim katastrofalnih kratkoročnih i srednjoročnih posljedica na zdravlje (uključujući neaktivnost i mentalne zdravstvene rizike koji su povezani s usamljenošću i tjeskobom), pandemija će također imati snažne dugoročne posljedice na ljudsku svakodnevnicu, zdravlje i općenito na društva i mnoge sektore ekonomije, naročito na uslužne sektore, npr. turizam, usluge hrane i smještaja, prevoz i – sport.

Ograničeno kretanje i obustava svih aktivnosti pogodile su sportski sektor do srži. Pored amaterskog sporta pogođeni su i profesionalni sport i čitava sportska industrija i njezini sudionici: sportisti, treneri, instruktori, administratori (zaposlenici u sportskim organizacijama), volonteri, službeno osoblje na takmičenjima (npr. suci, delegati), preduzeća, naročito mikro i mala preduzeća (npr. fitnes klubovi, sportske dvorane, trgovci, organizatori takmičenja, marketinške agencije, proizvođači i iznajmljivači sportske opreme). Bh sport dobrim se dijelom oslanja na mrežu sportskih klubova i saveza zahvaljujući kojima građani mogu priuštiti bavljenje sportskim aktivnostima i svakodnevno uživati u sportu i tjelesnim aktivnostima. Ti mali klubovi i savezi su potporni stub bh sporta. Međutim, samim tim što su neprofitni, nemaju nikakvih novčanih rezervi, često rade u teškim uslovima, pokretani samo predanim radom volontera i zaposlenika. U sportu, naročito na amaterskom nivou, ova ekonomska kriza će prouzrokovati stečaj saveza i klubova, kao što je to već slučaj, koji promovišu tjelesne aktivnosti i nude finansijski prihvatljive sportske usluge građanima diljem BiH. Posljedično tome, sportski sektor će se neminovno suočiti s problemom nedovoljnog broja zaposlenih. Ti sportski klubovi suočavaju se s velikim rizikom od prestanka rada zbog krize, što bi moglo imati niz dugoročnih posljedica na ekonomiju i društvo. To će dovesti u opasnost kompletan sport u BiH.

Trenutno, ovo su ključni problemi sa kojim je suočen bh sport:

- *Zabrana rada* - Odlukom države i državnih institucija odnosno kriznih štabova zabranjen je rad svih sportskih klubova, udruženja, saveza i to na taj način da je zabranjeno odvijanje svih sportskih aktivnosti: trenažni proces, utakmice, kao i sve vrste takmičenja.
- *Izgubljeni prihodi* – organizacije nisu u mogućnosti pružati svoje usluge građanima, naročito u doba godine kada počinje sezona za većinu sportova, tj. u vrijeme kada organiziraju treninge i takmičenja, prikupljaju novac kroz organizaciju turnira, takmičenja, seminara, trening kampova, utrka itd. Također su izgubili značajan dio redovnih prihoda od različitih vrsta naknada, npr. članstvo, licenciranje, učešće i pretplate.

- *Sportisti* nisu samo izgubili sezonu i s njom povezane finansijske koristi, nego i svoje trenere i uopće mogućnost da se takmiče i treniraju, što je također povezano sa njihovim prihodima. Za neke ovo predstavlja izgublenu priliku za sticanje statusa i dobivanje finansijske podrške iz privatnih (sponzori) i javnih izvora (na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini).
- *Sportisti* ne primaju finansijsku podršku (npr. stipendije, stažiranje) zbog pada prihoda u sportskim organizacijama.
- *Problemi s likvidnošću* – organizacije imaju fiksne troškove koje moraju plaćati bez obzira na pad prihoda.
- *Nezaposlenost* – otkazi zaposlenicima, sportistima, trenerima i drugim radnicima, naročito onima čije plaće ovise o prethodno navedenim izvorima finansiranja. Nijedno radno mjesto u sportskom sektoru nije sigurno.
- *Freelancer* – samozaposlene osobe koje rade u ekonomiji honorarnih poslova, koji više nisu u mogućnosti pružati svoje usluge (npr. treneri), ostali su ispod radara kad se radi o različitim vrstama javnih podrški za očuvanje radnih mjesta u preduzećima.
- *Organizacije* su izgubile veliki dio svoje neplaćene radne snage, tj. volontera koji su ograničeni na boravak u svojim domovima ili im je smanjena mogućnost kretanja.
- *Industrije* koje su direktno i indirektno povezane sa sportom svjedoče propasti mnogih postojećih poslovnih modela, te imaju potrebu za promjenom poslovnih strategija, i onih kratkoročnih i dugoročnih. To ima posljedice na veliki broj radnih mjesta i na poduzetnike.

Zaustavljanje širenja COVID-19 moglo bi unijeti do sada neviđene promjene u svakodnevnu rutinu, ali briga o zdravlju i dobrobiti građana BiH i dalje je najveći prioritet. Upravo zato su važnije nego ikada investicije u sport i tjelesne aktivnosti koje pridonose zdravlju. Da bismo stvorili održivu i zdravu BiH, sport i tjelesne aktivnosti moraju biti stavljene u središte svih politika. U ovakvim posebnim okolnostima važno je osigurati brzu i odgovarajuću podršku s jasnim akcijskim planom za rješavanje nepovoljnih posljedica COVID-19 krize na sportski sektor. Država, entiteti, kantoni, općine trenutno vode raspravu o mogućem preusmjeravanju sredstava kroz rebalanse budžeta radi rješavanja posljedica nastale krize. Za održivost sportskog sistema od presudne je važnosti da budu unutar rebalansiranih budžeta na svim nivoima vlasti.

MJERE PODRŠKE SPORTU BiH

Mjere podrške sportu BiH trebale bi uključivati sljedeće:

- Usvojiti strategiju sporta u Bosni i Hercegovini na period 2020-2024
- Sportski klubovi, sportska udruženja, sportski strukovni savezi, koji su do sada uredno izmirivali poreze i doprinose, a sada odlukom države imaju zabranjen rad, obustavljen trening, utakmice, takmičenja i sl. što im donosi glavni prihod, trebaju da imaju isti tretman kao i privredna društva kojima je zabranjen rad.
- Osigurati da sportski sektor dobije podršku za zaštitu *radnih mjesta, zaposlenih i samozaposlenih* od rizika od gubitka posla i prihoda.
- Nužno je izvršiti rebalans budžeta na svim nivoima, ali ne na način da sport bude izostavljen i zaboravljen. S obzirom na količinu novca koji sport generira treba biti tretiran kao privredna grana. Finansijska podrška sportu mora biti adekvatna i kontinuirana, bez obzira na COVID-19 pandemiju.
- Vlada Federacije je uputila „korona“ zakon prema Parlamentu Federacije BiH, te se zahtijeva da ovim Zakonom bude obuhvaćen i sport. Po istom principu podržati sport u oba entiteta.
- Sva nadležna ministarstva za sport u okviru svog nivoa organizovanja i djelovanja trebaju da obezbijede minimalne lične dohotke i doprinose za stalno uposlene u sportskim organizacijama (OK BiH, sportski savezi BiH i klubovi) a koje su u prethodnom periodu izmirivale porezne i druge obaveze.
- Redefinirati kriterije na državnom nivou za raspodjelu novca za sport kako bi novac bio dodijeljen isključivo Olimpijskom komitetu, sportskim savezima, klubovima i sportistima koji predstavljaju BiH i takmiče se na najvišem nivou, a ne kao do sada, kada su u tome mogli da učestvuju sportski klubovi i asocijacije koji nemaju dodira sa vrhunskim sportom.
- Odobriti odvijanje trenažnih procesa za vrhunske sportiste i sportske ekipe uz obezbjeđenje socijalne distance.
- Lokalne zajednice da odobre besplatno treniranje za vrhunske sportiste i vrhunske takmičarske seniorske i omladinske ekipe u periodu od najmanje godinu dana.
- Omogućiti uvođenje poreznih olakšica za osobe i organizacije koje se bave sportskim aktivnostima.
- Stimulirati *inovativne programe* (industrijska modernizacija) za sportska preduzeća kako bi se mogle nositi s trenutnim društvenim izazovima.
- Preusmjeriti *određene nacionalne i EU izvore finansiranja na sport.*
- Uspostaviti *javni i privatni fond solidarnosti* za vrhunski sport
- Stvoriti *nove vidove finansiranja za sport.*

- Pomoći *školama i nastavnicima tjelesnog odgoja* da nastave vježbati sa učenicima putem digitalnih medija koji su efikasni i sigurni (i podstiču inovativnost), npr. finansiranje, smjernice, najbolji primjeri iz prakse, popust na cijenu korištenja interneta.
- U konačnici, stimulirati *zdravi način života u radnoj populaciji*, bilo da rade od kuće ili u kancelariji, na način da se uvedu inovativna rješenja za poticanje na bavljenje tjelesnim aktivnostima².

Dokument pripremljen u skladu sa dokumentom "Position paper on the impact of the COVID-19 crisis on the sport sector"³, članica SHARE inicijative.

POTPISNICI STAVOVA O UTICAJU COVID-19 KRIZE NA SPORTSKI SEKTOR U BIH

ČLANICE OK BIH:

Atletski savez
Bosne i Hercegovine

Badminton savez
Bosne i Hercegovine

Biciklistički savez
Bosne i Hercegovine

Boklerski savez
Bosne i Hercegovine

Nogometni savez
Bosne i Hercegovine

Gimnastički savez
Bosne i Hercegovine

Judo savez
Bosne i Hercegovine

Košarkaški savez
Bosne i Hercegovine

² Po uzoru na Olimpijski komitet Bosne i Hercegovine, koji je pokrenuo kampanju EU komisije #beactiveathome u BiH, na facebook profilu OK BiH sedmično se postiraju video materijali bh sportista koji treniraju kod kuće i motiviraju sve da im se priključe.

³ <https://epsi.eu/wp-content/uploads/2020/04/Position-paper-COVID-19-final-revision-3.pdf>

Odbojkaški savez
Bosne i Hercegovine

Plivački savez
Bosne i Hercegovine

Ragbi savez
Bosne i Hercegovine

Rukometni savez
Bosne i Hercegovine

Savez dizača tegova
Bosne i Hercegovine

Hokejaški savez
Bosne i Hercegovine

Savez klizačkih sportova
Bosne i Hercegovine

Skijaški savez
Bosne i Hercegovine

Stonoteniski savez
Bosne i Hercegovine

Streljački savez
Bosne i Hercegovine

Teniski savez
Bosne i Hercegovine

Vaterpolo savez
Bosne i Hercegovine

Veslački savez
Bosne i Hercegovine

Golf savez
Bosne i Hercegovine

Taekwondo savez
Bosne i Hercegovine

Hrvački savez
Bosne i Hercegovine

Sankaški savez
Bosne i Hercegovine

Motociklistički savez
Bosne i Hercegovine

Boćarski savez
Bosne i Hercegovine

Sportsko-ribolovni savez
Bosne i Hercegovine

Ronilački savez
Bosne i Hercegovine

Savez specijalne olimpijade
Bosne i Hercegovine

Vazduhoplovni savez
Bosne i Hercegovine

Triatlon asociacija
Bosne i Hercegovine

Kajakaški savez
Bosne i Hercegovine

Bob savez
Bosne i Hercegovine

Skeleton savez
Bosne i Hercegovine

Šahovska unija
Bosne i Hercegovine

Dokument su podržali i vrhunski sportisti BiH, učesnici Foruma sportista OK BiH

	IME	PREZIME	SPORT
1.	Larisa	Cerić	Judo
2.	Aleksandra	Samardžić	Judo
3.	Ivona	Čavar	Karate
4.	Tatjana	Dekanović	Streljaštvo
5.	Emina	Hadziahmetović	Stoni tenis
6.	Lejla	Tanović	Biciklizam
7.	Amina	Kajtaž	Plivanje
8.	Amel	Tuka	Atletika
9.	Mesud	Pezer	Atletika
10.	Harun	Sadiković	Judo
11.	Meris	Muhović	Karate
12.	Adem	Fetahović	Box
13.	Hamza	Alić	Atletika
14.	Mihajlo	Čepkalo	Plivanje
15.	Elvedina	Muzaferija	Alpsko skijanje
16.	Edin	Branković	Brzo klizanje
17.	Emir	Lokmić	Alpsko skijanje
18.	Mirza	Nikolajev	Sankanje
19.	Marko	Šljivić	Alpsko skijanje
20.	Miloš	Čolić	Ski trčanje
21.	Sanja	Kusmuk	Ski trčanje
22.	Stefan	Anić	Ski trčanje
23.	Strahinja	Eric	Ski trčanje
24.	Kemal	Mešić	Atletika
25.	Abedin	Mujezinovic	Atletika
26.	Samir	Avdić	Košarka
27.	Razija	Mujanović	Košarka